

reeds zeggen, staat niet zo ver van ons af. Ook de tekst is niet alleen theater, hij heeft met het leven te maken, meer bepaald met het leven in de metropool die Brussel is. Thomas blijft echter over dat leven vrij vaag. Het lijkt wel of de problematiek van de metropool zich beperkt tot het hebben van de juiste gevoelens voor de medemens. Het probleem met het soort voorstellingen als *De Nacht* is dat multiculturele ensceneringen tegelijk ensceneringen van multiculturaliteit zijn. In een zogenaamd multiculturele voorstelling wordt het multiculturele tegelijk op een welbepaalde wijze voorgesteld. *De Nacht* was misschien minder een multiculturele voorstelling omwille van de samenwerking tussen Belgen en migranten, dan wel om de samenwerking tussen theatermakers en jongeren die niet in theater geïnteresseerd zijn, maar zo hebben de makers het allicht niet begrepen. In elk geval werd het multiculturele hier als *samenwerking* in scène gezet, samenwerking tussen mensen die tot verschillende culturen zouden behoren, waarbij dan gedacht wordt aan zoiets als de Vlaamse en de Marokkaanse cultuur, wat men onder deze schimmige entiteiten ook moge verstaan. De term *samenwerking* suggereert daarbij de perfecte gelijkwaardigheid van de samenwerkende partijen. Maar klopt de suggestie zonder meer?

Administratieve vergassing

Men kan zich namelijk afvragen of men werkelijk pas de multiculturele utopie bereikt wanneer men bij mensen op termijn belangstelling voor theater wil wekken. Nochtans lijkt dat het perspectief waarin Dito'Dito zich bij monde van Willy Thomas opstelt: 'Nu komen ze met andere voorstellen aanzetten, bijvoorbeeld voor een musical waar wij ook veel zin in hebben. Dat komt doordat ze nu mee op tournee gaan, ze zien het werk achter de coulissen en gaan open staan voor het theater. Zo leren we met elkaar werken

en misschien willen ze wel blijven. In die zin kan er op termijn een gezelschap groeien [...] Wat wij willen doen moet structurele gevolgen hebben. We willen in de eerste plaats zo veel mogelijk mensen ontmoeten en hopelijk blijven er dan een paar hangen'. Uiteindelijk lijkt het de bedoeling dat er zich tenminste een paar migrantenjongeren zullen integreren in het gezelschap. In dit opzicht sluit de politiek van Dito'Dito naadloos aan bij het officiële integratiebeleid. Het zijn de anderen die zich moeten aanpassen. Het zijn de anderen die zich voor ons moeten interesseren. Het zijn de anderen die zich in onze cultuur moeten inpassen. Had men de rappers van Les Vils Scélérats geen grotere dienst kunnen bewijzen door naar hun concertjes te gaan, door hen aan te moedigen in hun muzikale belangstelling? Maakt men hun boodschap niet onschadelijk door hun raps te integreren in een theatervoorstelling als preludia en interludia? Waarom veronderstelt men dat jonge rappers zich op termijn voor theater zouden interesseren, eerder dan dat theatermakers theater voor bekeken houden en gaan rappen? Of is de musical waarvan sprake het Belgische compromis tussen rap en theater? Reduceert men de aanpak van de migrantenproblematiek – en daaronder wil ik voortaan verstaan hebben: de problemen waarmee migranten worstelen en niet het feit als zouden migranten ons problemen bezorgen –, op die manier niet al te gemakkelijk en vrijblijvend tot de creatie van een artistieke mengvorm waarvan men bij voorbaat mag geloven dat de participanten het heel erg plezierig zullen vinden. Maar gaat Oud Sint-Jans-Molenbeek daardoor iets minder op een sloppenwijk lijken? Wordt Het Klein Kasteeltje – op een boogschuit van Kaaitheater en KVS – daardoor iets anders dan de plek waar de administratieve vergassing van politieke vluchtelingen plaatsvindt? Wordt het niet dringend tijd dat wij dit allemaal geweten hebben, des-

noods met theatrale middelen? Wordt het niet tijd ook dat men zich minder gaat concentreren op het opwekken van multiculturele 'good vibrations', met dito parties en hapjes? Die gevoelens zijn ongetwijfeld belangrijk, er mag/moet ook nog gefeest, maar daar houdt het niet bij op. Structurele gevolgen, ja – maar voor migranten en vluchtelingen, of voor het Vlaamse theater? Kunnen we niet beter voetstoots aannemen dat het Vlaamse theater de beste bedoelingen heeft, zonder dat het zich ook nog eens moet uitsloven om dat te bewijzen? Zou het Vlaamse theater zich niet beter wat minder zorgen maken om haar politiek correct, antiracistisch en multicultureel imago? En zou men de energie die vrijkomt wanneer men dat narcisme loslaat niet beter besteden aan projecten die op een veel indringender manier de reële problemen van de metropool onder ogen zien en tonen, dan de opleiding van een handjevol migrantenjongeren tot volleerde, geïntegreerde, Vlaamse acteurs? Een problematiek als die waarmee vele migranten worstelen is voor het theater nog teveel alleen een aanleiding om zich enigszins anders in zichzelf te wentelen, eerder dan dat theater wordt tot een manier om deze problematiek op een doortastende en lucide manier aan te pakken. Het Vlaamse theater is, alle goede intenties ten spijt, nog teveel alleen theater. Het theater moet er zich van bewust blijven dat het niet met het leven samenvalt, dat er meer is dan alleen theater. Het moet ook een plek zijn waar men daaraan herinnerd wordt. Anders bestaat er geen reden om naar het theater te blijven gaan. Bernard-Marie Koltès zei het zo, in *Un hangar, à l'ouest*: 'J'ai toujours un peu détesté le théâtre, parce que le théâtre, c'est le contraire de la vie; mais j'y reviens toujours et je l'aime parce que c'est le seul endroit où l'on dit que ce n'est pas la vie'.

Dieter Lesage